

Lausunto

BO

09.08.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Anna-Maija Sinnemaa

Viite: TEM lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi energiaintensiivisten yritysten sähköistämistuesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta. Tuella korvataan päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia laissa määritellyille toimialoille. Maksettavan tuen suuruus riippuisi muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä toiminnanharjoittajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä. Tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joita tukea saavan toiminnanharjoittajan tulisi noudattaa.

Lain tavoitteena on ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Tuen saajia edellytetään kohdistamaan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin, joilla tavoitellaan päästövähennyksiä, energiatehokkuusparannuksia tai uusiutuvan energian osuuden lisäämistä energiankulutuksessa.

Tavoitteena on myös, turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä. Tuki kohdistuu kustannuksiin, joita kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten kolmansista maista tulevilla kilpailijoilla ei ole, johtuen erilaisista ilmastotavoitteista ja sääntely-ympäristöstä.

Kevään puoliväliriihessä hallitus sopi, että välillisistä kustannuksista korvataan tuen saajille vuosittain 25 prosenttia, kuitenkin siten, ettei tukijärjestelmän vuotuinen kustannus saa ylittää 150 milj. euroa. Lisäksi hallitus linjasi, että toiminnanharjoittajien, joille tukea on myönnetty, edellytettäisiin kohdistavan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin. JTS:ssä varattiin 87 milj. euroa vuodelle 2022, 113 milj. euroa vuodelle 2023, 119 milj. euroa vuodelle 2024 ja 122 milj. euroa vuodelle 2025.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lain voimaantulo edellyttää, että Euroopan unionin komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvän valtiontuen

Valtiovarainministeriön näkemykset

Lain yhtenä keskeisenä tavoitteena on ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Verrattuna aikaisempaan tukeen, sähköistämistuki kannustaa päästövähennyksiin enemmän. Vaikutus tulee sekä tuen korvamerkinnästä kehittämistoimiin että tukitason laskusta. Jälkimmäinen luo kilpailuetua vihreämmille tuottajille, koska välillisiä kustannuksia päästökaupasta korvataan vähemmän.

Tavoitteena on myös turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä, mikä on todettu esityksen kohdassa 3 (tavoitteet) mutta tämä olisi hyvä todeta myös hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö kohdassa.

Sekä päästöoikeuksien hinta että päästökerroin ovat keskeisiä tukitason muodostumiselle. Esityksessä on ehdotettu kiinteää päästökerrointa 0,61 sähköntuotannolle (vuoden 2018 tieto), mutta tämä ei välttämättä kuvaa tilannetta enää hyvin sääntelyikkunan lopulla 2025 johtuen vähäpäästöisten tuotantomuotojen kasvusta. Tämän voisi korjata, sillä, että päästökerroin ei määräydy vain yhden historiallisen vuoden perusteella vaan päivitetään säännöllisesti.

Tuelle asetettu maksimi on fiskaalisessa mielessä ja valtiovarainministeriön mukaan hyvä ehdotus, koska päästöoikeuksien hintaan liittyy isoja epävarmuuksia etenkin komission entistä kunnianhimoisemman Fit for 55 suunnitelman myötä. Tällä hetkellä hinta on ehdotuksessa esitettyä ennustetta korkeammalla, jolloin myös vaikutus julkiseen talouteen näillä näkymin on korkeampi kuin mihin vuosien 2022-2025 julkisen talouden suunnitelmassa on varauduttu ja esityksessä esitetty. Vuoden 2022 tuen määrän osalta liittyy vähemmän epävarmuutta kuin muiden vuosien osalta.

Valtiovarainministeriön mukaan olisi hyvä päivittää hallituksen esityksen peruste-luosa (kohta 2.1) relevantein osin komission kesällä julkaiseman Fitfor55 paketin osalta.

Hallituksen esityksessä on käyty läpi lakiesityksen vaikutuksia Energiaviraston toimintaan ja siinä todetaan, että menojen lisäyksestä ja kasvaneesta henkilöresurssitarpeesta syntyviä kustannuksia on mahdollista kattaa Energiaviraston päätöksistä perittävillä maksuilla. Valtiovarainministeriön mukaan ehdotus on kannatettava ja jatkovalmistelussa tulisi edettävä tämän mukaan.

Lakitekniset huomiot

Koskien lain 14 §:n tiedonsaantioikeuden laajennuksen toteuttamistapaa voisi harkita tulisiko pykälämuotoilussa mainita yksilöidysti se julkisuuslainsäädäntö, johon siinä viitataan.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Budjettineuvos

Johanna von Knorring

Jakelu: TEM, Anna-Maija Sinnemaa

Tiedoksi: Laiho, Salokoski